

● Narodowy Bank Polski wprowadza do obiegu monety upamiętniające 70. rocznicę utworzenia Polskiego Państwa Podziemnego:

w dniu 10 grudnia 2009 r.

o nominale **2 zł** – wykonaną stemplem zwykłym ze stopu Nordic Gold,

w dniu 14 grudnia 2009 r.

o nominale **10 zł** – wykonaną stemplem lustrzanym w srebrze.

Narodowy Bank Polski

ma wyłączne prawo emitowania znaków
pieniężnych w Polsce.

Oprócz monet i banknotów powszechnego obiegu
NBP emituje także monety i banknoty kolekcjonerskie.

Emisja wartości kolekcjonerskich
stanowi okazję zarówno do upamiętniania
ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania
zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Od 1996 roku NBP emituje także
dwuzłotowe monety okolicznościowe
powszechnego obiegu ze stopu Nordic Gold.

Wszystkie monety i banknoty emitowane przez NBP
są prawnym środkiem płatniczym w Polsce.

NBP

Narodowy Bank Polski

monety

MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009

Informacje o planie emisji
oraz sposobie nabycia monet na stronie:

www.nbp.pl

Monety zostały wyprodukowane
w Mennicy Polskiej S.A. w Warszawie.

Skład i druk: Drukarnia NBP

70. rocznica utworzenia
Polskiego Państwa Podziemnego

70. rocznica utworzenia Polskiego Państwa Podziemnego

- 27 września 1939 r. w obłązonej Warszawie powołano do życia Służbę Zwycięstwu Polski, organizację będącą zalążkiem Polskiego Państwa Podziemnego. Twórcy SZP uważali, że w jednej wojskowo-cywilnej organizacji konspiracyjnej powinien się skupiać wysiłek społeczeństwa polskiego, dążącego do odzyskania niepodległości.
- Na czele SZP stanął generał Michał Karaszewicz-Tokarzewski ps. „Torwid” jako jej dowódca. Jego zastępcą, a jednocześnie komisarzem cywilnym był bohaterski prezydent stolicy Stefan Starzyński. Po jego aresztowaniu (27 października 1939) stanowisko to objął Mieczysław Niedziałkowski z PPS (aresztowany 22 grudnia 1939).
- Już 10 października 1939 r. utworzono Główną Radę Polityczną SZP. W jej skład wchodziła przedstawiciele najważniejszych, działających konspiracyjnie, partii politycznych: PPS, SD, SL i SN.
- Krajowa koncepcja utworzenia jednej wojskowo-cywilnej organizacji konspiracyjnej nie została zaakceptowana przez rząd Rzeczypospolitej Polskiej, który powstał pod przewodnictwem generała Władysława Sikorskiego na przełomie września i października 1939 r. w Paryżu. 13 listopada 1939 r. premier Sikorski powołał Komitet Ministrów dla Spraw Kraju oraz organizację wojskową – Związek Walki Zbrojnej, z generałem Kazimierzem Sosnkowskim jako komendantem głównym. W okupowanym kraju tworono, głównie w wyniku przekształcania struktur SZP, komendy obszarów i okręgów ZWZ.
- Od czerwca 1940 r., po kapitulacji Francji, komendantem głównym ZWZ został dotychczasowy komendant okupacji niemieckiej generał Stefan Grot-Rowecki. Po jego aresztowaniu 30 czerwca 1943 r., dowódcą Armii

Krajowej został generał Tadeusz Bór-Komorowski. Naczelnym zadaniem Polskiego Państwa Podziemnego było przygotowanie i przeprowadzenie zwycięskiego powstania powszechnego. Dlatego też oprócz rozwijania struktur terytorialnych tworzone w ramach ZWZ (od 1942 r. Armii Krajowej) specjalne formacje, przeznaczone do realizacji wyznaczonych zadań. Jedną z takich formacji był „Wachlarz”, powołany w celu stworzenia osłony od wschodu bazy powstańczej na terenie kraju.

- Według planu powstania powszechnego w momencie mobilizacji i przystępowania do jawnej walki oddziały Armii Krajowej miały przyjmować nazwy przedwojennych jednostek Wojska Polskiego, stacjonujących na danym terenie. Na przełomie 1943 i 1944 r. zmieniono plan powstania powszechnego wobec spodziewanego wkroczenia na terytorium II Rzeczypospolitej Armii Czerwonej (po zerwaniu stosunków dyplomatycznych sowiecko-polskich w wyniku odkrycia zbrodni katyńskiej). Nasiloną akcją sabotażowo-dywerysyjną pod kryptonimem „Burza”. W ramach tej akcji oddziały Armii Krajowej przystępowały do otwartej zbrojnej walki z oddziałami niemieckimi, celem wyzwolenia głównych ośrodków państwa polskiego. Tak było we Lwowie i Wilnie (operacja „Ostra Brama”), a także na Wołyniu.

- Ogromną rolę w działalności ZWZ-AK odgrywał wywiad. Jedną z jego cenniejszych akcji także dla naszych aliantów, było rozpracowywanie przez polskie podziemie produkcji niemieckiej „cudownej broni” – pocisków V1 i V2. Inną, niezmiernie ważną działalność prowadziło Biuro Informacji i Propagandy, wydające w tysiącach egzemplarzy prasę i broszury konspiracyjne.

- Zagrożenie istnienia niepodległej Polski w wyniku powołania przez Sowieców Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego przyczyniło się do podjęcia przez naczelne władze Polskiego Państwa Podziemnego dramatycznej decyzji o rozpoczęciu 1 sierpnia 1944 r. powstania w Warszawie. Pomimo bohaterskiej dwumiesięcznej walki powstanie upadło. Generał Bór-Komorowski, przed pójściem do niewoli, wyznaczył na swojego następcę generała Leopolda Okulickiego ps. „Niedźwiadek”.

- Był on ostatnim dowódcą Armii Krajowej. Aresztowano go w marcu 1945 r., zmarł w grudniu 1946 r. w więzieniu Butyrki w Moskwie.
- W ramach Polskiego Państwa Podziemnego funkcjonowała też Delegatura Rządu na Kraj. W maju 1940 r. został wysłany z Paryża do Warszawy płk Jan Skorobohaty-Jakubowski ps. „Vogel”, jako tymczasowy delegat rządu. 3 grudnia 1940 r. premier RP gen. Sikorski mianował dwóch głównych delegatów rządu: Adolfa Bnińskiego – na ziemię wcielone do III Rzeszy – oraz Cyryla Ratajskiego – na obszar tzw. Generalnego Gubernatorstwa. W ramach Delegatury tworzone struktury terenowe, obejmujące poszczególne województwa (Okręgowe Delegatury Rządu) oraz powiaty (Powiatowe Delegatury Rządu).

- Po aresztowaniu Adolfa Bnińskiego i dymisji Cyryla Ratajskiego delegatem rządu na kraj został mianowany prof. Jan Piekalkiewicz. Po jego aresztowaniu (19 lutego 1943) stanowisko to objął Jan Stanisław Jankowski – aresztowany (już jako wicepremier rządu RP) przez NKWD w marcu 1945 r. Zmarł w marcu 1953 r. w sowieckim więzieniu we Włodzimierzu nad Kłajmą.

dr Waldemar Grabowski
Instytut Pamięci Narodowej

MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009 MONETY EMISJI 2009

NOMINAŁ 10 ZŁ

metal Ag 925/1000 ■ stempel lustrzany ■ średnica 32,00 mm
masa 14,14 g ■ wielkość emisji (nakład) 50.000 szt.

AWERS: Z lewej strony u góry wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej. Pod orłem napis: 10 ZŁ. Obok orła, na tle stylizowanego wizerunku opaski powstańczej, stylizowany wizerunek Znak Polski Walczącej, z umieszczonymi na nim napisami: DELEGA-/TURA RZĄDU/NA KRAJ-KWP-/KWC-WACH-/LARZ-AKCJA/V1-V2-/BURZA/AKCJA OSTRA/BRAMA-WALKI/CYWILNA/BIP-/ZEGOTA-/KEDYW-/27 WO-/ŁYŃSKA/DYWIZJA PIECHOTY AK/POWSTANIE WARSZAWSKIE/44-SZP-ZWZ-AK oraz na lewym ramieniu kotwicy: 19/39, na prawym ramieniu kotwicy: 19/45. U góry półkolem napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA 2009. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Z lewej strony stylizowane popiersie gen. dyw. Stefana Roweckiego. W jego tle wizerunek fragmentu Znak Polski Walczącej. Ukośnie stylizowany wizerunek opaski powstańczej. Na nim napisy: SZP ZWZ AK oraz 1939/1945. Poniżej napisy: GEN. DYW. MICHAŁ/KARASZEWICZ-TOKARZEWSKI „TORWID”/GEN. DYW. TADEUSZ KOMOROWSKI „BÓR”/GEN. BRYG. LEOPOLD OKULICKI „NIEDŹWIADEK”. W otoku napis: GEN. DYW. STEFAN ROWECKI „GROT” POLSKIE PAŃSTWO PODZIEMNE.

Projektant monety: **URSZULA WALERZAK**

NOMINAŁ 2 ZŁ

metal stop CuAl5Zn5Sn1 ■ stempel zwykły ■ średnica 27,00 mm
masa 8,15 g ■ wielkość emisji (nakład) 1.000.000 szt.

AWERS: Wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, po bokach orła oznaczenie roku emisji: 20-09, pod orłem napis: 2 ZŁ, w otoku napis: RZECZPOSPOLITA POLSKA, poprzedzony oraz zakończony sześcioma perełkami. Pod lewą łapą orła znak mennicy: M/W.

REWERS: Centralnie wizerunek Znak Polski Walczącej. W tle stylizowany wizerunek mapy Rzeczypospolitej Polskiej z 1939 r., z podziałem na okręgi Armii Krajowej. Powyżej napis: 1939/1945. Półkolem napis: POLSKIE PAŃSTWO PODZIEMNE.

NA BOKU: ośmiokrotnie powtórzony napis: NBP, co drugi odwrócony o 180 stopni, rozdzielony gwiazdkami.

Projektant awersu: **EWA TYC-KARPIŃSKA**
Projektant rewersu: **URSZULA WALERZAK**